

ЗМІСТ

ЗЕМЛЯ В НАС ОДНА (просвітницький захід).....	6
“ВОДИЧКО, ВОДИЧКО, УМИЙ МОЄ ЛИЧКО” (просвітницька година).....	14
“ТОРИ, ГОРИ ЯСНО...” (виховний захід).....	26
ПОСВІТ (виховний захід).....	26
“ВІТРИЛО, ВІТРЕ, МІЙ ЄДИНИЙ” (виховна година).....	35
РОДОМ МИ ІЗ ТРИПІЛЛЯ (просвітницький захід).....	40
ВЕЛЕСОВА КНИГА – ДУХОВНИЙ ЗАПОВІТ ПРЕДКІВ (просвітницька година).....	45
І ХТО МИ Є, З ЯКОГО ДИВО-КОЛА? (сценарій просвітницького заходу).....	51
ТАЇНА І МУДРІСТЬ НАРОДНИХ ТРАДИЦІЙ (просвітницька година).....	56
МОВА ЗЕМЛІ НАШОЇ (просвітницький захід).....	60
НАШЕ МАЙБУТНЄ У МАТЕРИНСЬКИХ РУКАХ (просвітницький захід).....	68
ДРЕВНІ МУДРЕЦІ НАРОДУ НАШОГО (просвітницька година).....	79
У КОЖНОМУ З НАС ЖИВУТЬ НАШІ ПРЕДКИ (виховна година до дня вшанування пам'яті предків).....	84
ГЕРОЇ НАШІ – КОЗАКИ (виховна година до дня героїв України).....	91
УКРАЇНСЬКІ ХАРАКТЕРНИКИ (просвітницький захід).....	94
УКРАЇНКОЮ Я НАРОДИЛАСЯ (конкурс).....	101
МУЗИКА І МИ (виховна година).....	108

“БАНДУРИСТЕ, ОРЛЕ СИЗИЙ...” (просвітницький захід)	112
КРИЗЬ МУДРОСТІ ПРАГЛИБИНУ (виховний захід до дня української писемності)	119
ЩО ЗАХОВАНО У НАШИХ СИМВОЛАХ (виховна година).....	124
“СІЙСЯ, РОДИСЯ...” (сценарій Новорічного дійства)	131
“ОЙ ВЕСНО, ВЕСНО, ЩО ТИ НАМ ПРИНЕСЛА?” (сценарій свята зустрічі Весни)	144
БЛАГОВІЩЕННЯ (весняне дійство).....	152
КАША НА ЯРИЛА (сценарій весняного дійства)	155
ЦЕ МАЛЕНЬКЕ ДИВО – ПИСАНКА (виховна година).....	161
“ОЙ, ЛАДО, ЛАДО, ВСЕ НА СВІТІ РАДО” (свято Лада, Лади, Лелі та Леля)	165
“СЬОГОДНІ КУПАЛА, СРІБНА РОСА ВПАЛА”	172
КОЛОСИСЯ, НИВО, КОЛОСОМ, ДОРОГИМ ДЛЯ НАС, ЯК ЗОЛОТО (виховний захід)	180
“СВІТЕ ЯСНИЙ, СВІТЕ ТИХИЙ” (просвітницький захід).....	187
СВЯТО ДІВОЧОЇ ДОЛІ (просвітницька година)	194
“А ЩОБ НАША КАЛИТА ТА СОЛОДКОЮ БУЛА” (Свято парубочої долі)	199
“ОЙ, РАДУЙСЯ, ЗЕМЛЕ!” (сценарій Різдвяного дійства).....	206
ДОДАТКИ	213
Давні колядки, що їх можна використати у сценаріях	213
7522 літо від Трипілля (2014 рік нового літочислення)	217
Місяці та їхні покровителі.....	219
Дні тижня, планети й покровителі	219
Основні положення Сонця в 7522 літі	219
ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА.....	220

Ми тут жили ще до часів потопу.
Наш корінь у земну вростає вісь.
І перше, ніж учити нас, Європо,
На себе ліпше з боку подивись.
Ти нас озвала хутором пихато.
Облиш: твій посміх нам не допече,
Бо ми тоді вже побілили хату,
Як ти іще не вийшла із печер.

Борис Олійник

Земля нас годує,
Вода – напуває,
Сонечко – зігріває,
Повітря – дихання дає.
Тож бережімо те, що є.

Тамара Пістун

ЗЕМЛЯ В НАС ОДНА

(Просвітницький захід)



Звучить запис пісні “Чом, чом, земле моя” (муз. Д. Січинського, сл. К. Малицького).

Сцена прикрашена вишитим рушником, вінком з пшениці, на столі у глечику стоять колоски, кетяги калини. Виходять ведучі.

Юнак. Земля... По ній ходили мої діди, прадіди, ходять мої батьки. Тут поховані мої предки. По цій землі підуть мої діти. Вона годувала цілі покоління мого роду.

Бо нива це моя! Тут я почну зажинок,
Бо кращий урожай не жде мене ніде,
Бо тисяча доріг, мільйон вузьких стежинок
Мене на ниву батьківську веде.

Рідна земля! Рідний край... Він починається від батьківського порога, рідної стежини, дерева біля хати. Тут ми народилися, тут виростили нас батьки.

Все міняється,
Тільки знов торжествує стара
філософія...
Хата. Мама. Земля. Любов.

Дівчина. Земля-матінка, земля-годувальниця! Свята і праведна. Саме роботящі руки матері в усі віки повертали до життя нашу землю, часто вмиваючи її гіркими сльозами.

Орали землю, сіяли жита,
Рушали в бій до Змієвого валу,
І нива пращурів – земля свята –
Сто сотень поколінь нагодувала.

Учитель. Землю здавна називали годувальницею, бо вона родить і дає все, що потрібно людині для життя. Її вважали святою, праведною. Здавна українці сповідалися не священикові, а святій землі, бо вона є найвірнішим свідком. Землею клялися. Ця клятва була най-

сильнішою та найвищою. Ще й до цього часу збереглися примовки: “З’їж грудочку землі – тоді повірю”, “клянуся святою землею”.

Юнак. Від’їжджаючи на чужину, люди брали із собою як оберіг грудочку рідної землі. Вона захищала від усього злого. Вірили, що “рідна земля і в жмені мила”.

О, принесіть мені надію
Та крихту рідної землі.
Я притулю до уст її
І так застигну, так зомлію...

Так писав Олександр Олесь, перебуваючи на чужині.

Дівчина. Траплялося, що грудочка рідної землі рятувала життя. Переказували, що під час другої світової війни, коли радянські війська гнали німців на захід, один піхотинець уже біля самого кордону нахилився і підняв з дороги те, що попало під руку. Це був камінець, обліплений вологою землею. Солдат сховав його в кишеню гімнастери. В одному з боїв куля зрикошетила від камінця – і воїн залишився живим.

Учитель. Земля свята і не терпить кровопролиття. Однак саме за неї в усі часи було найбільше пролито крові. Існувало повір’я, що пролиту кров треба відразу ж засипати землею, щоб сонце не побачило. Землею колись лікувалися, замотували грудочку землі в павутину, прикладали до ран, зтирали порізи та синці, якщо не було змоги негайно надати медичну допомогу.

Юнак. Народна мудрість вчить:

- Земля все дає і все забирає.
- Земля – наша мати, вона всіх годує.
- Рідна земля і в жмені мила.
- Земля багата – народ багатий.
- Земля-трудівниця аж парує та людям хліб готує.
- На добрій землі білий хліб родить.
- Тебе й сира земля не нагодує.
- Хто на землі сидить, той не боїться, що впаде.
- Чия земля, того й хліб.

Недарма ж люди вірять, що найкорисніше для людини споживати те, що вирросло на своїй землі: овочі, фрукти, хліб.

Учитель. Люди вважали, що після того, як люди зберуть урожай, земля потребує відпочинку. І давали землі спокій від Введення

до Благовіщення. На Благовіщення Бог благословляє землю на нові квіти, трави, новий сільськогосподарський рік. Благовіщення вважали святом землі. У цей день вона пробуджується від зимового сну і будить все живе, що є на ній.

До землі ставилися, як живої істоти, з повагою, любов'ю, у працю на ній вкладали всю душу. Святково одягнений, з хлібом-сіллю, виходив селянин у поле, коли прокладав першу борозну, засівав поле, починав жнива.

Дівчина. А молодиця, бувало, одягнеться, як на Великдень: візьме гарну плахту, розпустить намітку довгу (бо так треба до Землі йти) і несе обід своєму господареві в поле. От земля й родила і на городі, і в полі. Добромu і дбайливому господареві родила рясно. Злим і лінивим земля не вродить. Злих людей – великих грішників – і “свята земля не приймає”. “Як його свята земля носить”, – кажуть люди про таких.

Юнак. Закінчувалася Друга світова війна. Бійці ще не повернулися з фронту. Багато чоловіків полягли далеко від дому. Та все ж потрібно було зорати землю, засіяти її, бо гріх великий залишати землю необробленою. І тоді жінка, запрягши у плуг свою корівку-годувальницю, ішла в поле орати. А за плугом ішли діти. І також допомагали сіяти.

Дівчина. Були різні часи в житті нашого народу. У 30-і роки ХХ ст. на багатючих чорноземах України від голоду померло близько 10 млн. українців. Нехай земля їм буде пухом!

За землю віддавали життя, захищаючи її від ворогів. Фашисти вивозили її до Німеччини ешелонами на свої поля.

Юнак. Про землю народ склав легенди. Особливу увагу предки приділяли височинам. На горах, вірили люди, жили Боги.

Предметом поклоніння були камені. У їх чудодійну силу вірять і тепер. Земля дає людині безліч корисних копалин. Тож не дарма кажуть: “Будь багатий, як земля”. У повісті “Під тихими вербами” Борис Грінченко писав, що “земля жива, вона все чує і знає...” Поети і письменники у всі часи оспівували землю.

Читець. І вона – одна,
Коли в тебе на серці
Біль чи тривога, –
Ти плачеш...
Ти думаєш земля від болю не плаче?
І вона також ридає,

Бо важко їй міх із горем та бідую нести,
Нема куди подіти
Заповнений цей міх сповна.
А ти подумай,
Якщо ти їй щось погане зробиш,
Земля тебе приймає.
Про тебе вже давно забули,
Душа твоя травою заросла,
Прийшли нові на землю люди,
А матінка-земля тебе не забува...
У неї нас багато,
Ми берегти її повинні,
У нас вона одна!

Неля Подолянчук

Юнак. Аби хоч крихітку Землі
Із-за Дніпра мого святого
Святії вітри принесли –
Та й більш нічого.

Т. Шевченко

Вчитель. Дуже довго вважали, що наша земля – нежива. Першим, хто звернув увагу на її схожість із живою істотою, був письменник Артур Конан-Дойль. У науково-фантастичному романі “Коли Земля скрикнула” він пише про те, що рослини, які ростуть на Землі, дуже нагадують рослинність та тілі тварини, вулкани – теплові точки, припливи і відливи – дихання, вода – це кров Землі. Про те, що Земля жива, писав іще Гермес Трисмегист. Дуже довго це сприймалося як міф. Лише недавно було доведено експериментально те, що Земля одержує потоки космічної енергії Всесвіту. Про це говорив у свій час і академік Н. А. Козирьов.

Про те, що Земля жива, знали ще наші предки. А стародавній філософ Платон писав, що Земля подібна до шкіряного м'яча, зшитого із 12 рівних п'ятикутників і 20 рівносторонніх трикутників. Вузли з'єднань цих фігур є енергетичними центрами (чакрами) Землі. Оператори біолокації підтвердили це. Виявилось, що одні чакри приймають космічну енергію, а інші – віддають земну.

Передбачення Конан-Дойля підтверджує вчений Ігор Яницький. Він вважає, що Земля не тільки жива, а й розумна істота. Вона регулярно обмінюється інформацією з нашим Сонцем і центром Галактики по каналах, що йдуть від центру Землі.

Зокрема він пише: “Пора зрозуміти, що Земля – живий організм, який має розум сильніший, ніж наш. Вона довго терпіла насильство над нею. На наших очах чаша терпіння переповнюється. Або ми одуємося і відмовимося від технократичної єресі, або наступна цивілізація буде міркувати: жив хто-небудь на Землі до неї”. (Книга “Фізика і релігія”.)

Наші прапредки ставилися до Землі як до живого організму. Люди планомірно знищують природні частини планети і замінюють їх штучними, часом шкідливими для життя Землі.

На початку 60-х років під керівництвом професора Г. Кузнецова група вчених провела унікальну програму наукових досліджень для підтвердження того, що Земля – це неповторний розумний організм, який складається з гірських порід, води, рослин, тварин, а не набір хімічних елементів таблиці Менделєєва.

Проводили також біолокаційні дослідження, які довели, що планета реагує на просьби та подані сигнали. Це дало змогу припустити, що живими клітинами Землі є рослини, тварини, які виконують роль органів відчуттів планети.

За певних умов збільшення чисельності людей, яка перевищує допустимі норми, при отруєнні продуктами життєдіяльності цивілізації – Земля не залишається байдужою.

Пригадаймо міфи, легенди, реальні факти, коли Земля реагувала потопами, землетрусами, вірусами, смертельними лише для людей, а також зникненнями цілих цивілізацій та окремих народів тощо.

Люди виникли на Землі не випадково. Їхнім призначенням було перетворити планету в рай. А замість цього люди почали руйнувати навколишній світ. Чим це може закінчитися передбачити не важко. Не раз Земля очищала себе від людей, які зійшли зі шляху гармонійного розвитку. Недарма наші предки просили Землю про захист і допомогу, шанували та берегли її.

Дівчина. Люди – прекрасні.

Земля – мов казка.

Кращого сонця ніде нема.

Загруз я по серце

У землю в’язко.

Вона мене цупко трима.

Василь Симоненко

Юнак. Свята земля, ти вічно з нами,

Ти рідна дочкам і синам,

Де вперше промовляєм: “Мамо!”, –
Де вперше світить сонце нам.

Дмитро Білоус

Учитель. Чимало українців виїхали за кордон, але туга за рідною землею ніколи не покине їх. “Там земля мила, де мати родила”, – каже народна мудрість. Великий Кобзар заповідав:

Свою Україну любіть,
Любіть її во врем’я люте,
В останню тяжкую минуту
За неї Господа моліть.

Мати. Боже, Владико Небесний, що небом і землею управляєш, зішли свою ласку й на українську землю і глянь на неї ласкаво. Ти знаєш, Господи, скільки праведної крові людей наших і скільки гіркого поту хліборобського впало на рідну землю. Не дай же, Боже, нашої землі в наругу ні переможцю, ні напасникові. Нехай животворна роса щедрот твоїх упаде на українські ниви, на ліси, на гори і долини, на степи і моря українські. Нехай красується наша земля вільною, нехай вона буде окрасою вінця слави твоєї!

Дівчина. Обіймімо землю красою й любов’ю,
Для наших нащадків її збережем
І через життя працюйте й змістовне
Ми нашу любов до землі пронесем.

Читець. Буду палко землю цілувати,
Де вітри, і сонце, і блакить.
Коли я промовлю тихо: мати!
То вона, кохана, не мовчить.
Чистою росою враз заб’ється,
До грудей колоссям припаде,
Забринить, завітне, засміється,
Рідна і пахуча, як ніде.
І любить її не можна трішки,
Ту, що дише в серце за селом
Світло-синім вогником волошки,
Молодим гречаним молоком.
Відкривай для неї навстіж груди,
Для вітрів і гомону дібров.
Це на ній робочі чесні люди
Сіють вічно трудову любов.

А земля росте зеленим житом
І дубами у гаю шумить.
Я без неї дня не міг би жити,
А із нею – вічно буду жить.

Степан Будний

Учитель. Любіть свою землю, бережіть її. Земля багата – народ багатий, тому ніхто із чужинців так не подбає про землю, як корінний народ – господар своєї землі.

Ведучий. І слухає рід мову прадіда свого.

Прадід. Роде мій, держися землі, земля тримає тебе. Земля свята. Земля – мати наша, Земля дарує нам плоди живі, з живих плодів Землі життя утверджене. Коли Земля дає життя – вона жива, все живе бачить і чує. Між нами і Землею спорідненість є: коли Земля наша була б іншою, то й ми були б іншими. І тому той, хто зраджує Землю, зраджує сам себе – рід свій.

Клянимося перед тобою, свята Земле наша, що рід наш нікому в світі не дозволить Тебе зневажати.

Цілуємо тебе, святая.

(Стає на коліна, цілує землю.)

Ниви оглядаючи ми оглядаємо труд наш.

Ведучий. Вміли люди цінувати свою Землю у давні часи: як ми, українці, так і інші народи.

У 1854 році Сієтла (вождь племені дуанів) написав листа президентові США Франкліну Пірсу з приводу передачі землі своїх предків урядові США.

Вождь. Президент з Вашингтона посилає нам звістку, що хоче купити нашу землю. А хіба можна купити або продати небо? Тепло землі? Ця думка нам чужа. Якщо ми не володіємо свіжим повітрям і джерельно чистою водою, тоді як можна їх купити?

Кожна крихта Землі свята для мого народу. Пахучі квіти – наші сестри. Ведмідь, олень, великий орел – вони наші брати. Кам'янисті перевали, нектар галявин, поні та людина – всі належать до однієї родини. Ми – частинка Землі, а вона – частина нас. Ось що ми знаємо!

Земля не належить людям. Люди належать Землі. Всі речі взаємозв'язані, як кров, що об'єднує нас в одну сім'ю. Чи будете ви вчити дітей того, чого ми вчимо своїх: що Земля – наша мати, про те, що випаде на долю Землі, те випаде і на долю людей, що не людина плете павутину життя, вона лише ниточка в ньому і що вона зробить павутині – те вона зробить собі.